

PLAN NACKA KOMMUNS BIBLIOTEKSPLAN 2025 - 2027

Diarienummer	Fastställt/senast uppdaterad	Beslutsinstans	Ansvarigt politiskt organ	Ansvarig processägare
KFKS-2024-01363	Ange datum.	Kommunfullmäktige	Kulturnämnd	Kultur- och fritidsdirektör
Program	NACKa KOMMUNS biblioteksplan 2025 - 2027			

NACKa KOMMUNS biblioteksplan 2025 - 2027

Dokumentets syfte

Biblioteksplanen är ett övergripande och strategiskt dokument som beskriver hur Nacka kommun planerar att arbeta med biblioteksfrågor. Biblioteksplanen ska på ett konkret sätt ligga till grund för bibliotekens inriktning och utveckling de kommande åren. Planen fokuserar på bibliotekens användare, närsamhället och på omvärldsfaktorer som kan komma att påverka bibliotekens verksamhet och utveckling de bestämda åren.

Dokumentet gäller för

All biblioteksverksamhet i Nacka kommun.

Innehåll

Nacka kommuns biblioteksplan 2025 - 2027	3
Inledning	3
Bakgrund.....	3
Nacka kommun.....	4
Ansvar och styrning	4
Kommunens ansvar.....	4
Samverkan.....	4
Bibliotekens ansvar och uppdrag	4
Medborgarnas delaktighet.....	5
Nulägesbeskrivning av folkbiblioteken.....	5
Prioriterade grupper.....	5
Mediestrategi, bibliotekens mediasamling och digitala infrastruktur	6
I händelse av kris	6
Nulägesbeskrivning av skolbiblioteken.....	7
Inriktning och utveckling för folkbiblioteksverksamheten inom Nacka kommun under 2025–2027	7
Fokusområde 1 Litteratur och läsfrämjande	7
Litteratur – Mediasamling.....	7
Läsfrämjande – Aktiviteter	8
Barn och unga	8
Nackas styrmodell och övergripande mål	8
Fokusområde 2 Tillgänglighet och Hållbarhet.....	9
Tillgänglighet.....	9
Hållbarhet och Agenda 2030	9
Barn och unga	10
Nackas styrmodell och övergripande mål	10
Fokusområde 3 Demokrati och delaktighet.....	10
Barn och unga	11
Nackas styrmodell och övergripande mål	11
Biblioteksplanens prioriteringsområden under perioden.....	12
Genomförande och uppföljning.....	13
Styrdokument och referenser	13

NACKa KOMMUNS biblioteksPLAN 2025 - 2027

Inledning

Bibliotekslagen (2013:801) anger att alla kommuner ska anta en politiskt beslutad biblioteksplan. Nacka kommuns biblioteksplan omfattar kommunens samlade biblioteksverksamhet, folkbibliotek och skolbibliotek, och gäller för åren 2025 – 2027.

Nacka kommuns biblioteksplan är ett politiskt styrdokument som är antaget av kommunfullmäktige.

Biblioteksplanen är ett övergripande och strategiskt dokument som beskriver hur Nacka kommun planerar att arbeta med biblioteksfrågor. Biblioteksplanen ska på ett konkret sätt ligga till grund för bibliotekens inriktning och utveckling de kommande åren. Planen fokuserar på bibliotekens användare, närsamhället och på omvärldsfaktorer som kan komma att påverka bibliotekens verksamhet och utveckling de bestämda åren.

De framtagna fokusområdena för folkbiblioteken har sin utgångspunkt i bibliotekslagen, barnkonventionen, Nackas visioner och mål samt Nacka kommuns styrmodell. De fokusområden som fastställts att gälla för Nackas folkbibliotek är; litteratur och läsfrämjande, hållbarhet och tillgänglighet samt demokrati och delaktighet.

Bakgrund

Nacka kommun har i dagsläget sex folkbibliotek, som ligger strategiskt placerade i Dieselverkstaden, Fisksätra, Nacka Forum, Orminge, Saltsjöbaden och Älta. Från och med år 2019 ligger driften av samtliga folkbibliotek i privat regi av två aktörer. Biblioteken ägs av Nacka kommun och kommunen agerar som beställare och huvudman gentemot biblioteken. Nuvarande avtal löper till den 31 december 2026.

En viktig framgångsfaktor för biblioteken i Nacka kommun är placeringen i närsamhället. Biblioteken ligger där människor spontant rör sig, erbjuder attraktiva tjänster och har generösa öppettider.

Folkbiblioteken är en viktig del av Nacka kommuns sociala infrastruktur.

Nacka kommun har tjugotre kommunala grundskolor, sexton fristående grundskolor, fyra anpassade grundskolor, två kommunala gymnasieskolor, tolv fristående gymnasieskolor och tre anpassade gymnasieskolor. I Nacka är det varje skolas huvudman som ansvarar för skolbiblioteken och dess bemanning.

Folkbibliotekens uppdrag är inte kompensatoriskt för skolbiblioteken, men samverkan med skolorna är viktigt för att nå barn och ungdomar som inte naturligt besöker folkbiblioteken.

Nacka kommun

Ansvar och styrning

De politiska nämnderna, biblioteken, övrig kommunal verksamhet och medborgarna har alla ett ömsesidigt ansvar för att biblioteksverksamheten i Nacka ska utvecklas med hög kvalitet och uppnå fastställda mål och visioner. Ett gott samspel mellan de olika parterna är nödvändigt för att lyckas.

Skolbiblioteken är sorterade under utbildningsnämnden medan folkbiblioteken är placerade under kulturnämnden.

Kommunens ansvar

Kommunens styrprinciper; särskiljande av finansiering och produktion, konkurrens genom kundval och upphandling, konkurrensneutralitet samt överlåtelse av ansvar och befogenheter till lägsta effektiva nivå, omfattar även biblioteksverksamheten.

Folkbiblioteken är en del av kommunens medborgarinformation och en viktig kommunikationsväg för att nå medborgarna. Det är betydande att biblioteken har tillgång till den information som efterfrågas av kommunens medborgare. I kris ska kommunens krisorganisation och folkbiblioteken samarbeta för att tillsammans identifiera de samhällsviktiga funktionerna som biblioteket kan bidra med i en krissituation.

Kommunens övergripande vision om *öppenhet och mångfald* ska prägla all biblioteksverksamhet. Den grundläggande värderingen om förtroende och respekt för människors kunskap och egen förmåga, samt för deras vilja att ta ansvar, ska genomsyra hela verksamheten.

Samverkan

Det är av stor vikt att Nacka kommun samarbetar med övriga aktörer i länet för att uppnå en regional utveckling av konst- och kulturlivet. Ett regionalt samarbete inom biblioteksverksamheten ger goda förutsättningar för bättre service till medborgarna, effektivare resursutnyttjande, snabbare teknikutveckling och en höjd kompetensnivå. Nacka kommun ska bidra till samordning och utveckling av biblioteksverksamheten i länet.

Bibliotekens ansvar och uppdrag

Biblioteken har en betydelsefull funktion som fria, neutrala mötesplatser där medborgarna kostnadsfritt kan låna media och ta del av ett brett informations- och kulturutbud på egna villkor. Biblioteken är även en prioriterad mötesplats för nyanlända som behöver information och kunskap om det svenska samhället och nya kulturer. Biblioteken har en inflytelserik roll i närsamhället där närhetsprincipen är en viktig faktor. Samarbeten och dialoger med lokala aktörer skapar långsiktiga synergieffekter och lyfter bibliotekens roll i samhället. Folkbiblioteken är en del av kommunens medborgarinformation. För detta uppdrag utgår särskild ersättning till respektive biblioteksanordnare enligt avtal

med kommunen. I händelse av kris fortsätter folkbiblioteken att fungera som informationspunkter.

Biblioteken har en viktig demokratisk roll som fysisk plats öppen för alla människor som behöver god tillgång till ett brett utbud av informationskällor, samt kompetent personal som kan vägleda och bidra med kunskap inom informationssökning och källkritik.

Biblioteken utgör också en särskild viktig resurs när det gäller att stimulera barn till läslust och bidra till barns språk-, skriv- och läsutveckling, en grund i det livslånga lärandet. Biblioteksverksamheten utgår från ett medvetet barnperspektiv med barnkonventionen och barns rättigheter som riktmärke.

Biblioteken tar hjälp av Nacka kommuns mediestrategi för vägledning i mediehantering samt främjar digitalt inkluderande genom att tillhandahålla digitala verktyg, databaser och e-medier.

Medborgarnas delaktighet

I Nacka kommun ges medborgarna goda möjligheter till inflytande över biblioteksservicen. Kommunen eftersträvar engagerade och aktiva medborgare som vill vara delaktiga i bibliotekens arbete med att utveckla sina tjänster. Användarnas samspel med bibliotekspersonalen är avgörande för bibliotekens inriktning och utveckling.

Nulägesbeskrivning av folkbiblioteken

Folkbibliotekens verksamhet kännetecknas av allsidighet, öppenhet, hög kvalitet och kreativitet i takt med samtiden. Biblioteken står för åsikts- och yttrandefrihet och är neutrala i partipolitiska, ideologiska och religiösa frågor. De erbjuder ett varierat medieutbud och bibliotekstjänster som främjar individens utveckling. Biblioteken ansvarar för produktion och urval vid programverksamhet, men inte för vad varje enskild person säger på scenen.

Prioriterade grupper

I enlighet med bibliotekslagen och med Nacka kommuns prioriteringar är biblioteken fritt tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov. Alla bibliotek i Nacka, folk- och skolbibliotek ägnar särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information. Biblioteken ägnar även särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska bland annat genom att erbjuda litteratur på de nationella minoritetsspråken, andra språk än de nationella minoritetsspråken och svenska, samt lättläst svenska. Folkbiblioteken ägnar särskild uppmärksamhet åt barn och unga för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar. Därtill lyfter Nackas folkbibliotek även vuxenstuderande, nyanlända, barn inom förskoleverksamheten samt barn och unga på deras fritid som särskilda prioriterade grupper.

Mediestrategi, bibliotekens mediesamling och digitala infrastruktur

Nacka kommuns mediestrategi revideras och aktualiseras i samband med att Nackas nya biblioteksplan uppdateras och antas av kommunfullmäktige. Mediestrategin, som fastställs av kulturnämnden, har till uppgift att fungera som riktämärke för allt mediearbete på biblioteken, analogt och digitalt. Bibliotekspersonalen har i uppdrag av kulturnämnden att med sin samlade kunskap och kompetens göra det kvalitativa och fortlöpande medieurvalet på biblioteken.

Folkbibliotekens nuvarande och kommande mediesamling är gemensam och ägs av Nacka kommun. Den är tillgänglig och sökbar för alla medborgare. Bibliotekens mediesamling har användaren i fokus. Samlingen är inte föremål för någon form av ideologiskt, politisk eller religiös censur och inte heller för kommersiella påtryckningar samt öppen för alla konstnärliga uttrycksformer. Bibliotekens utbud präglas av kvalitet och allsidighet. Detta innebär att man som användare hittar det breda, det smala, det oväntade och det efterfrågade. Inköp och urval sker med användaren i fokus. Möjligheten att låna och lämna tillbaka medier på alla bibliotek gör samlingarna till en gemensam resurs för Nackas invånare.

I Nacka kommun talas det över 65 språk. Nackas bibliotek erbjuder medier på 95 språk inklusive de nationella minoritetsspråken. Även arbetet med den mångspråkiga mediesamlingen görs kontinuerligt med ett aktivt beståndsarbete och omvärldsbevakning. För personer med annat modersmål än svenska spelar tillgången till medier på modersmålet en viktig roll för lärande och identitetsskapande.

Biblioteken, i samarbete med kulturnämnden, följer den digitala utvecklingen och arbetar aktivt med förmedlandet av digitala medier samt tillgängliggör dessa och vägleder användarna för att nu och i framtiden kunna erbjuda bästa möjliga service. Samt utifrån förändrad efterfrågan och behov göra nödvändiga omprioriteringar i fördelning mellan analoga och digitala medier och tjänster.

I händelse av kris

Bibliotek har en viktig roll i kris, både fysiskt och digitalt. Sveriges krisberedskap bygger på att den som ansvarar för en verksamhet under normala förhållanden också gör det under kris eller krig.

I en krissituation ska folkbiblioteken fortsatt fungera som informationspunkter och vid behov även kunna fungera som trygghetspunkter. Nackabor kan vända sig till folkbiblioteken för information och stöd om vanliga kanaler inte fungerar. Folkbiblioteken tillhandahåller därmed grundläggande funktioner för närsamhället.

Folkbiblioteken måste också kunna omprioritera verksamheten och samarbeta med kommunens krisorganisation för att identifiera och utveckla viktiga funktioner i en krissituation. Så att de fortsätter vara en trygg plats för alla att vända sig till, söka information och ställa frågor.

Nulägesbeskrivning av skolbiblioteken

Riksdagen beslutade om en ändring i skollagen (2010:800), kring stärkta skolbibliotek (2023/24:164), den 20 november 2024. Lagändringen träder i kraft den 1 juli 2025. I Nacka kommun är det varje skolas huvudman som ansvarar för skolbiblioteken och dess bemanning. Valfärd skola är huvudman för de kommunala skolorna.

Enligt läroplanerna för grundskolan (Lgr 22) och gymnasieskolan (Lgy 11) ansvarar varje rektor för att skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens.

Skolbiblioteken följer bibliotekslagens hänvisningar till prioriterade grupper.

Inriktning och utveckling för folkbiblioteksverksamheten inom Nacka kommun under 2025–2027

I Nacka kommun tillämpas mål- och resultatstyrning. För att denna styrning ska bli effektiv ger Nacka kommuns övergripande mål och styrmodell biblioteken utrymme att utforma, utveckla och på bästa sätt utföra verksamheten. Bibliotekens fokusområden ska följas upp och utvärderas regelbundet så att måluppfyllelsen blir tydlig och ansvariga får underlag för utveckling.

Alla kommunens övergripande mål (*maximalt värde för skattepengarna, bästa utveckling för alla, attraktiva livsmiljöer i hela Nacka, samt stark och balanserad tillväxt*) är relevanta för folkbiblioteken.

Framtagandet av biblioteksplanens fokusområden och prioriteringar har skett utifrån en analys av Nackas befolkningsprognos, behoven hos bibliotekens användare, närsamhället och omvärldsfaktorer som kan komma att påverka bibliotekets verksamhet, inriktning och utveckling de kommande åren.

Fokusområde I Litteratur och läsfrämjande

I enlighet med bibliotekslagen (2013:801) ska biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Folkbiblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur. Arbetet med litteratur och läsfrämjande är bibliotekens kärnverksamhet. Biblioteken är en del av ett litterärt ekosystem där läsintresse väcks och underhålls, men också en plats som bidrar till litteraturens ekonomiska förutsättningar.

Litteratur – Mediesamling

- Bibliotekets mediesamling har användaren i fokus genom att både tillgängliggöra kulturarvet och spegla samtida trender och tendenser i samhället. Samlingarna stödjer lärande och studier. Biblioteken anpassar mediesamlingen utifrån användarnas behov och ålder, språk och kulturer.

- Bibliotekens samlingar hålls levande och aktuella genom ett ständigt pågående kvalitativt arbete med både det nya och det äldre materialet. Bibliotekspersonalen håller sig uppdaterade och källkritiska genom omvärldsbevakning av ny litteratur och medier.
- Arbetet med den mångspråkiga mediesamlingen görs kontinuerligt med ett aktivt beståndsarbete och omvärldsbevakning.
- Biblioteken har särskilt fokus på de prioriterade grupperna genom att tillhandahålla litteratur på de nationella minoritetsspråken, andra språk än de nationella minoritetsspråken och svenska, samt lättläst svenska. För användare med kognitiv- eller annan funktionsnedsättning erbjuder biblioteken litteratur anpassat utefter deras önskemål samt tekniska hjälpmedel.
- Biblioteken i Nacka har även vuxenstudier som en prioriterad grupp och arbetar för att personer som studerar i vuxen ålder har möjlighet att ta del av aktuell information och kurslitteratur anpassad till deras studier.

Läsfrämjande – Aktiviteter

- Biblioteken ska säkerställa ett program med varierande läsfrämjande aktiviteter och program så som bokcirkel och författarbesök som engagerar nackaborna och bidrar till att öka läsintresset.

Barn och unga

- I enlighet med bibliotekslagen ska folkbiblioteken ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar. Biblioteken i Nacka har även barn inom förskoleverksamheten samt barn och unga på deras fritid som prioriterade grupper.
- Bibliotekets mediesamling vänder sig till barn och ungdomar i alla åldrar, från olika kulturer, samt till föräldrar och personal som arbetar med barn och unga.
- Barn har rätt till böcker och andra medier för att utveckla såväl fantasi och kreativitet som läs- och skrivförmåga. Barn med annat modersmål än svenska behöver kunna ta del av berättelser på sitt egna språk för att stärkas i sin identitet och utveckling.
- I enlighet med Barnkonventionen där barn och unga ska vara delaktiga i beslut som rör dem är det av stor betydelse att barn och unga ges möjlighet att kunna påverka bibliotekens medieutbud.
- Biblioteken ska arbeta för att erbjuda läsfrämjande verksamhet utifrån ett tydligt barnperspektiv
- Biblioteken främjar språkutveckling, ökar kunskap och väcker läslust och nyfikenhet hos barn och ungdomar genom läsfrämjande aktiviteter.

Nackas styrmodell och övergripande mål

I enlighet med Nacka kommuns mål *bästa utveckling för alla*

- arbetar biblioteken i Nacka för att göra bibliotekets utbud attraktivt och tillgängligt för alla. Utbudet utvecklas genom användarnas egna engagemang och genom delaktighet utifrån deras förutsättningar och intressen. Biblioteken stimulerar och bidrar till läslust, bildning och livslångt lärande med ett särskilt fokus på de prioriterade grupperna.

I enlighet med Nackas mål *maximalt värde för skattepengarna*

- arbetar biblioteken kontinuerligt med bibliotekens mediasamling som hålls levande genom konstant kvalitativt arbete. Digitala och analoga medier anpassas efter efterfrågan och önskemål.

Fokusområde 2 Tillgänglighet och Hållbarhet

I enlighet med bibliotekslagen ska folkbiblioteken vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov. Biblioteksrummen ska vara öppna mötesplatser där alla människor ska känna sig välkomna och ha möjlighet att ta del av biblioteksverksamheten utifrån personens behov och förutsättningar.

Tillgänglighet

- Nackas bibliotek ska möta alla medborgare och besökare oavsett kön, könsidentitet, könsuttryck, sexuell läggning, etnisk tillhörighet, religion eller annan livsåskådning, funktionsnedsättning eller ålder med respekt och inkludering.
- Biblioteken ska erbjuda lättillgängliga bibliotekstjänster, fysiskt och digitalt. Öppettiderna ska vara generösa och baseras utifrån besökarnas behov. Biblioteken är en betydande del av kommunens medborgarinformation och kommunikation utåt.
- Folkbibliotekens fysiska rum spelar en betydande roll för närsamhället. Lokalerna och miljöerna ska vara flexibla och föränderliga. Rummen ska anpassas utefter samhällets behov, utveckling och förväntningar. Bibliotekens rum och verksamhet ska vara tillgänglighetsanpassade genom att ha möjlighet att förändras utefter olika målgrupper.
- Tillgång till e-medier ska tillgodoses efter efterfrågan och önskemål. Biblioteken ska tillsammans med kulturnämnden arbeta aktivt med digitalt inkluderande genom att tillhandahålla digitala verktyg, tjänster och medier anpassade till användarnas förutsättningar.

Hållbarhet och Agenda 2030

- Fyra av målen i Agenda 2030 är relevanta för bibliotekens verksamhet. Dessa är; god utbildning för alla, minskad ojämlikhet, hållbara städer och samhällen samt fredliga och inkluderande samhällen. Dessa fyra mål är områden där bibliotekens verksamhet kan bidra till och påverka mest.
- Agenda 2030:s tre huvudsakliga inriktningar– ekologisk, social och ekonomisk – hållbarhet, har länge varit prioriteringar inom biblioteksväsendets verksamhet. Bibliotekens arbete med ekologisk hållbarhet fokuserar framför allt på att låna och dela, böcker och annan media.

- Bibliotekens arbete med social och ekonomisk hållbarhet har en betydelsefull roll i områden med socioekonomiska utmaningar genom att bidra med läsfrämjande och språk insatser, uppmuntra till ökad demokratisk delaktighet och större samhällsengagemang.
- Genom folkbibliotekens uppsökande verksamhet når biblioteken ut till nackaborna även utanför bibliotekens väggar där de bygger upp hållbara samarbeten med andra verksamheter och målgrupper.

Barn och unga

- Det fysiska biblioteksrummet spelar en betydande roll även för Nackas barn och unga. De lättillgängliga och öppna biblioteken är mötesplatser där barn och unga kravlöst kan få vara och där det alltid finns en vuxen närvarande.
- I enlighet med barnkonventionen finns det ett särskilt fokus på att stärka barns inflytande på och delaktighet i bibliotekens fysiska rum och verksamhet.
- Biblioteken ska tillhandahålla digitala verktyg och medier anpassade för barn och ungas olika kognitiva förmågor och som ger dem möjligheten att själva kunna söka efter information.

Nackas styrmodell och övergripande mål

I enlighet med Nackas mål *maximalt värde för skattepengarna*

- håller bibliotekens verksamhet hög kvalitet och är tillgängliga för alla. Lokaler och miljöer renoveras utefter behov samt är flexibla och föränderliga.
- Bibliotekens rum, öppettider och verksamheter är tillgänglighetsanpassade genom att ha möjlighet att förändras utefter olika målgrupper.
- Och i enlighet med barnkonventionen ska det finnas ett särskilt fokus på att stärka barns inflytande på och delaktighet i bibliotekens fysiska rum och verksamhet.

I enlighet med Nackas mål *Attraktiva livsmiljöer i hela Nacka*, Nackas miljöprogram samt Agenda 2030

- bidrar folkbiblioteken till låg klimat- och miljöpåverkan. Biblioteken är inspirerande miljöer, såväl fysiskt som digitalt, och stimulera till möten, idéer, debatt och samtal. Nackas bibliotek är öppna mötesplatser som bidrar till ett levande, demokratiskt samt hållbart samhälle.

Fokusområde 3 Demokrati och delaktighet

I enlighet med bibliotekslagen ska biblioteken verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteken ska även främja intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

Biblioteken ska ge förutsättningar för ett livslångt lärande, digital jämlikhet och individuell utveckling för medborgarna. Bibliotekens verksamhet ska stimulera medborgarna till läsande, språkutveckling, berättande och bildning. De ska medverka till att medborgarna får en god tillgång till information och förutsättningar för källkritiskt tänkande.

Dagens bibliotek är mycket mer än en plats för böcker. Nackas bibliotek ligger där människor rör sig dagligen, erbjuder tillgängliga tjänster och verktyg samt har generösa öppettider. Biblioteken är ett av samhällets få öppna rum dit alla är välkomna och som har fri tillgång till litteratur och information. Här kan var och en, oavsett bakgrund och resurser, ta del av kulturupplevelser och söka kunskap vilket är en av förutsättningarna för en väl fungerande demokrati och aktiv medborgare. En central mötesplats i lokalsamhället bidrar till aktiva medborgare. En stark demokrati bygger på att människor är välinformerade, delaktiga, engagerade och kan fatta välgrundade beslut. Genom sitt uppdrag bidrar biblioteken till detta, liksom till samhällets utveckling. Därmed har biblioteken en mycket viktig funktion i vårt samhälle som behöver bevaras och utvecklas. Ett informerat samhälle är ett demokratiskt samhälle.

Barn och unga

I enlighet med Barnkonventionen har barn och unga rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör dem. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad. Barn har rätt till yttrandefrihet, att tänka, tycka och uttrycka sina åsikter. Barn har rätt att få tillgång till information via till exempel litteratur, internet, radio och tv.

- Biblioteken ska inkludera barn och unga i de beslut som berör dem. Barn och unga ska ges möjlighet att få sin röst hörd gällande bibliotekens mediesamling och verksamhet samt bibliotekets fysiska och digitala miljö.
- Biblioteken arbetar aktivt med att uppmuntra barn och unga till kritiskt tänkande genom att tillhandahålla anpassade analoga och digitala verktyg och tjänster för barn och unga. Fri tillgång till rätt material och med närvarande vuxna leder till att barn och unga själva kan söka och analysera information.

Nackas styrmodell och övergripande mål

I enlighet med Nackas mål *attraktiva livsmiljöer i hela Nacka*

- är Nackas bibliotek öppna, tillgängliga och trygga mötesplatser som bidrar till ett levande och hållbart samhälle. Biblioteken är inspirerande miljöer, såväl fysiskt som digitalt, och stimulerar till möten, idéer, debatt och samtal.
- arbetar biblioteken aktivt med informationsförmedling och källkritik, för barn och vuxna, med hänsyn till den växande digitalisering av samhället. Tillgång till digitala verktyg och tjänster är avgörande i dagens samhälle. Biblioteken motverkar digitalt utanförskap genom att tillhandahålla moderna och uppdaterade digitala verktyg, tjänster och e-medier.

I enlighet med Nacka kommuns mål *stark och balanserad tillväxt*

- ska innovation och mångfald leda till att biblioteksverksamheter startas och utvecklas i takt med efterfrågan.
- För bibliotekutbudets utveckling ska samverkan ske lokalt, regionalt och nationellt. Bibliotekens verksamhet bidrar till tillväxt och utveckling.

Nacka kommuns övergripande vision om *öppenhet och mångfald*

- ska prägla all biblioteksverksamhet. Biblioteksanvändaren ska ges goda möjligheter till inflytande av bibliotekens miljö, mediesamling och verksamhet. Biblioteksanvändarnas samspel med bibliotekspersonalen är avgörande för bibliotekens utveckling.

Biblioteksplanens prioriteringsområden under perioden

Fastän Nacka kommuns senaste befolkningsprognos visar att kommuninvånarantalet inte växer i samma takt som tidigare förväntat så är ändå förutsägelsen att det ska öka med 20 000 till år 2040 och detta framför allt i åldern 40 år och äldre. Ett ökat antal kommuninvånare innebär fler besökare till de centralt placerade biblioteken och därmed högre krav på service och tjänster, både analoga och digitala. Med en åldrande befolkning behöver folkbiblioteken anpassa sin verksamhet, aktiviteter och mediesamlingar för att kunna tillgodose en jämn fördelning mellan målgrupperna.

Nackaborna är flitiga användare av digitala verktyg och tjänster. En prioritering för kommande period blir därför också större satsningar på den digitala infrastrukturen. Nacka kommun ska fortsätta ligga i framkant med moderna och mångsidiga digitala tjänster och verktyg. En väl fungerande digital verksamhet motverkar även ett digitalt utanförskap hos Nackas växande åldrande befolkning.

De kundundersökningar som görs varje år på biblioteken, visar att det finns stor efterfrågan från medborgarna på studieplatser, tysta zoner, grupprum, enskilda studieplatser, större barn- och ungdomsavdelningar, plats för föredrag och programaktiviteter, utställningar, rum för aktörer som vill arrangera kursverksamhet och allmän folkbildning av olika slag. Att göra de befintliga biblioteksrummen mer flexibla och mångfacetterade är därför en prioritering som behöver undersökas under den kommande perioden. Med vuxenstuderande som en extra prioriterad grupp i Nacka är behovet av tysta läsrum av desto större betydelse. Viktigt blir även utveckling av bibliotekens betydelse som offentliga mötesplatser med generösa öppettider för att möta framtida behov och ännu mer generösa öppettider.

Att biblioteken finns i centrala lägen med stora flöden av människor i omedelbar närhet av kommersiella lokaler, caféer och restauranger och annan service är fortsatt ett mycket viktigt kriterium för framtida etableringar av alla bibliotek. Målet blir att erbjuda en inbjudande miljö där olika kultur- och fritidsverksamheter samverkar och skapar en trivsam och stimulerande miljö som ger besökarna möjlighet att ta del av ett större utbud av aktiviteter. I framtida byggnadsprojekt kommer det finnas goda möjligheter att skapa intressanta kulturkluster och samordna behov av lokaler tillsammans med andra aktörer som kulturhus, fritidsgård och skolor som ligger i närheten.

Genomförande och uppföljning

Biblioteksplanen är styrande för Nacka kommun och ska ge vägledning under verksamhetsperioden 2025 – 2027. Mediestrategin agerar som ett komplement till Nackas biblioteksplan och aktualiseras i samband med att Nackas biblioteksplan uppdateras och antas av kommunfullmäktige.

Biblioteksplanens fokusområden ska konkretiseras genom specifika åtgärder i bibliotekens årliga verksamhetsberättelser. Åtgärderna följs sedan upp löpande under året i kvartals- och årsrapporter.

Genomförande och uppföljning av planen sker inom ramarna för kommunens ordinarie mål och budgetprocesser. Övergripande styr kommunfullmäktiges beslutande mål. Biblioteksplanen följs upp och revideras senast år 2027.

Styrdokument och referenser

Nacka kommuns biblioteksplan och de föreslagna fokusområdena har formulerats med stöd av följande lagar, riktlinjer och styrdokument på internationell, nationell, regional och kommunal nivå.

- Agenda 2030 – Globala målen för hållbar utveckling
- Bibliotekslagen (SFS 2013:801)
- Diskrimineringslagen (2008:567)
- FN:s barnkonvention
- Kungliga bibliotekets riktlinjer för biblioteksplaner
- Mål och budget 2025–2027, Nacka kommun
- Nackas miljöprogram 2016–2030
- Nackas styrmodell, vision och övergripande mål
- Om krisen kommer till Nacka – var förberedd
- Regional biblioteksprogram 2025–2028
- Regeringskansliets, Strategi för ett starkt biblioteksväsende 2022–2025
- Skollagen (SFS 2010:800)
- Svensk biblioteksförnings Verktyslåda för bibliotekens beredskapsarbete
- UNESCO:s och IFLA:s folk- och skolbiblioteksmanifest
- Vägledning för språk-, läs- och skrivutveckling i Nackas kommunala skolor och förskolor.